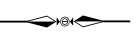

לוגות או **הגהות הב"ח**

(א) גמ' מקרא סופרים אָרְיָן אָרְיָן שְׂפִימִים מְצָרִים וכו' אחר תלכו אחר: (ב) שם באים דונבנתה: (ג) רש"י ד"ה אם היה שכר וכו' נותנין לו שכר שבת: (ד) ד"ה אלא בני שבת הא דקמינ לא קורין בתמילה לאו משום וכו' שרי בהכלעה אלא כדי דיפטו אנהתוין דינוקיי למנומא דשבתא שאם היו וכו' בדבר קשה היה טרודין כל"ל והד"ה ומיתות אכל שוין נמחק: (ה) ד"ה מקרא סופרים אָרְיָן אָרְיָן כלומר וכו' וכן נמי אָרְיָן דלא וכו' וכן שְׂפִימִים דלא וכו' וכן מְצָרִים: (ו) ד"ה תם דהגד הוגד אלי דהגורין וכו' ברלחו הני:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ולא תמינ פרת סי' ג"ב ובספרינו שרת ד' (וב"ה נתמ' סופרים ס"ד ה"ח) בני דולא זנו (שופטים כ). כן דנן המלך (ש"צ יח). כגלות דקנאת ה' (מצ' יט). בניו של סמריא (סס): [ב] שם (את דהגד הוגד תל"מ:

פירוש הרא"ש

דיפנו אבהוין דינוקא למצותא. אם היו קורין בתמילה היה חמור להם והי' צריכים להאריך ולהכניס מנפין לפסד עד שיפילו ומנפלין עונג שבת אלא מה שקראו מתמלה שוין צו היס כי איני צריכין להאריך צו: ויקיר לחון קלאמא. ואינם יודעים לפסול הותרה לגמור דבר חמור: שניו ורת. המשנה וסמו ומנהגו שבוא נסוג צו לפסדו בכל יום: בנות מי בעיין שימור. שאין דרכן לטילי בהצוות ומאלי אינעריין לאשמועינן שמונה ללמוד נומיו והא אין טעלים עליהם שבר ואפילו לענמן יטול ללמד בדבר שאין טעלין עליו שבר ומתני' סתמא קמי ומלמד לא בניו דמשמע אף בנות כנלל: דאורייתא הוא. ואין טעלין שבר: מפורש זה תרנום. שמפסד המקרא: ושום שכל אלו הפסוקים: שנשכנלם מפקסין בין דבר לדבר: ויבינו במקרא זה פיסוק שפעמים: שגל ידי הניגון מצינן לחבר המקרא למעלה או למטה: אלו הפסוקות. מסכות ומוכות: מקרא סופרים אריין. משמעה כגלמתחא וכן שמיה מנהיג שאין קורין שמיה מנהיג בחיך: עשור סופרים. כמו רק בנמות לא עטרו שהסרו מן המיותות אומיות הראויות להתן כזה: אחר תעבדו. היה ראוי לכתוב צויו' דהוה שמעם סעדו לכנס ואח"כ תעבדו אכל השתא דכמינ כלא ויו"ו שמעם סעדו לכנס אחר שמעבדו וכן כולם: משפטיך תתום רבה. היה ראוי לכתוב ומשפטיך צויו"ו: פרת דבלבתו. כלכמו להשיב ידו על נהר פרת פרת לא כמינ וקרי: איש דבאשר ישאל איש ברבר אלהים. דלחיתופל: באים דונבנתה. הנה ימים באים ונבנתה: את דהגד הוגד לי. את אשר עשית דמות: לי דהשעוריים. (את שם השעורים והאלהן נתן לי: נא דיסלה. נענמן כמינ:

לוג:

ר"ן

אם נאצדו בשבת דכיון דלא שקיל אגרא בשבתא הוה ליה שומר חנם: אם היה שכיר שבת. שצוה אחת: שכיר שצוה. שמטה אחת: נותן לו שכר שבת. כיון שלא הזכירו בפירוש אלא שהכליעו בכלל שאר הימים: לפיך. כיון דהוי שומר שכר אם אצדו בשבת

חייב באחריותו: דיפנו אנוהון

דינוקא למנומא דשבתא. שאבות המינוקות פונין למנומא שבת ומשמשענין עם המינוקות ואם יקראו המינוקות לכמילה יחושו לבטולם: ויקיר עליהון עלמא. על המינוקות שמתוך שאכלו יותר ממנה שדרכן לאכול כחול אצריהם כבדין עליהן ואין יכולין ללמוד בתמילה שזריך עיון מרובה: גדול מי צעי שימור. בתמיה. כך היא הגירסא נמקת' נסחאות ואתי שפיר דה"ק סתמא דמתני' דקמינ ולא ילמדנו מקרא בגדול היא מדקמיני סיפא אכל מלמד את בניו דמאי דמשנין לעיל חסורי מחסרה שינוא דמיקא היא אלא ודאי בגדול מתוקמא וגדול מי צעי שימור. ואיכא נסחי דגרסי בנות מי צעי שימור והכי פריך ודאי כל היכא תתנא תנא המודר הנאה מחבירו דין איש דין אשה משמע והיכי פסיק ותנא לא ילמדנו מקרא נהי דמוקמת לה דקטן מינה בנים קטנים דצנו שימור אכל בנות אפי' קטנות לא צנו שימור שאין דרכן ללאת לחוך: קסבר **פיסוק טעמים** דאורייתא הוא. ואסור ליעול על לימודם שבר דכיון דמדאורי' יניחו זהו להו כחוקים ומשפטים: **מפורש זה סגרוס**. דמפרש ליה לקרא: **ושום שגל אלו הפסוקים**. נקודות המפסיקות בין פסוק לפסוק. וקרי להו שום שכל שעל ידיהן אדם מצין המקרא כפי תנועת הטעמים כלומר פרק קמא דמגיגה (דף ק:.) נקפא מינה לפסוקי טעמי: **המסורות**. מה שנמסר במסרה: **אמר רבי יאחק**

מקרא סופרים. הקריאה שמסרו לנו הראשונים שנקראו סופרים: **ועטור סופרים**. מידות ימירות שנכתבו לפיות הלשון ונקראות עטור לפי שהן מעטרין את הלשון: **קריין ולא כסינן**. מידות הנקראות ולא נכתבות: **כסינן ולא קריין**. שנכתבות ואינן נקראות: **הלכה למשה מסיני**. כך קבל משה צסיני ומסר לישראל: **מקרא סופרים ארץ ארץ**. שכשיש צו אחתמחא נקרא ארץ בקמץ: **שמים מזרים**. שאע"פ שאין בזה אל"ף נקראים כאלו היתה

בזה: **עטור סופרים אחר תעבדו אחר תלכו אחר תאסף קדמו שרים אחר נוגנים**. כל הני אחר מיותרין הן ואינן אלא לתפארת הלשון דהוה ליה למכתב סעדו לכנס ותעבדו מסגר שצעת ימים ותאסף קדמו שרים נוגנים אלא שנכתבו לתפארת הלשון: **לדקק כהרי אל** ולא כתיב אלא כתיב כהרי אל כדכתיב משפטיך תהום רבה לומר שההרים הרמים כלומר המלאכים לרייכו לזדקת השם אלא שכתב כהרי אל לתפארת הלשון. ובדברי מורי ראיתי דעטור סופרים היינו שכותבין טעם מפסיק באחר כי היכי דלישתמע אח"כ תלך ואח"כ תעבדו ואחר כן תאסף קדמו שרים ואח"כ נוגנים דקדקן כהריי נפסק בטעם כהריי ממלת אל לומר שמלת אל הפוכה כאלו היתה בתחלת הפסוק ופירוש אל דקדקן נגלית כהרים שהם גלויים ואלמלא ההפסק היה במשמע אחר שמלכו אחר שמעבדו אחר שתאסף קדמו שרים אחר הנוגנים שהנוגנים קדמו להם דקדקן כהרים של אל וקרי ליה עטור סופרים משום דמעטרי לה למילתא בטעם הקריאה: **קריין ולא כסינן פרס דנלכסו**. בשמואל הוא להשיב ידו בנהר פרת פרת קרי ולא כתיב: **באים דונבנתה**. צירמיה הוא הנה ימים באים נאם ה' (ונבנתה) העיר וגו' באים קרי ולא כתיב: **נה דפליטס**. בסוף ירמיה בנבואת בצל יהי לה לפליטה לה קרי ולא כתיב: **את דהגד הוגד**. צרות ויען בועז ויאמר לה הוגד הוגד (את) (לי כלן) אשר עשית את חמותך האי את קרי ולא כתיב. מיהו כספרים שלנו קרי וכתיב ואף במסרה לא מדכר ליה בהך דקריין ולא כתיב: **אלי דהגורן**. צרות נמי הוא ותאמר אליה את כל אשר תאמרי אלי אעשה והפסוק שאחריו ומרד הגורן ומעש ככל אשר נותה חמותה וקרי ליה אלי דהגורן **אע"ג** דבההוא קרא ליכא הגורן כיון דסמוך ליה בפסוק דלאחריו: **אלי דהשעורים**. צרות נמי הוא ותאמר שם השעורים האלה נתן לי כי אמר אלי אלי קרי ולא כתיב: **כסינן ולא קריין נא דיסלה**. במלכים בהשתחויתי בית רימון יסלה נא ה' לעבדך כמינ נא ולא מקרי:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

רש"י

אם אצדו. בשבת: **אינו חייב באחריותו**. הואיל ואינו שכיר ציום שבת: **אם היה שכיר שבת**. שנותנים לו ז' פשיטין שכרו לשבוע אע"פ שמגיע ליום שבת פשוט אחד כיון דכל יום שבת נכלע עם שכירות שאר השבוע זו היא הכלעה ששכר שבת מצליע כחוך ימי השבוע נותנין ו) שכר שבת דהכלעה שרי: **אם אצדו**. בשבת חייב באחריותו דהא נותנין לו שכר השבת: **אלא גבי שבת**. (י) דקמינ לא קורין בתמילה אכל שונין לאו משום שכר פיסוק ולא משום שכר שימור קאמר דהא שרי בהכלעה: **דיפנו אנהתוון דינוקא למנומא דלהון**. שאם היו עסוקין להקרותן בתמילה בדבר חדש היו טרודין בהן ולא היו פוניין למנומא שבת להמענג צו אכל שונין הואיל וכבר למדוהו לא מיטרדי בזה: **דיפנו**. כדי שיהו פנויין: **ויקיר להו עלמא**. שכד עליהם ללמוד מפני המאכל ולהכי אין קורין בתמילה בשבת דמזער להו: **בנות**. שמלמדין אותן תורה מי צעיין שימור אינהו לא אורחיייהו למיפק אצראי דכתיב כל כבודה בת מלך פנימה (מהלים מה) וליכא לאוקמא בה שכר שימור: **שכר פיסוק טעמים דאורייתא הוא**. ולא מצי למשקל עלייהו אגרא: **אלו הפסוקים**. עד היכן מסיים כל פסוק ופסוק. ולהכי קרי להו שום שכל שיכול להשכיל בפסוק דין כל פיסוק ופיסוק: (א) **מקרא סופרים** (א) **ארץ ארץ**. כלומר מה שקורין ארץ ארץ דלא כתיבין להצרה דלא כתיבין וי"ד בין אל"ף לרי"ש וצין רי"ש לאד"י וכן נמי ארץ דלא כתיבין צ' אלפ"ן או ה"א סמוך לאל"ף ויו"ד צין רי"ש לאד"י וכן שמיה דלא כתיבין שאמים אל"ף בין שי"ן למ"ם וצין מ"ם ליו"ד וכן מנרים: **הלכה למשה מסיני**. דנקראין הכי: **עיטור סופרים אחר תעבדו**. ולא כתיב תעבדו אחר. והיינו עיטור שמעטרין הדיבור דהכי משמע יפה: **קדמו שרים אחר נוגנים**. ולא כתיב אחר נוגנים קדמו שרים: **לדקק כהרי אל** ולא כתיב כהרי אל דקדקן. דהכי מסתבר טפי ובדווקא משמע: **איש דכאשר ישאל איש בדבר האלנים**. באחיתופל כתיב: **באים דונבנתה**. [קרי ולא] כתיב: **נה דפליטס**. שניהן כחוצין צירמיהו: **את דהגד הוגד אלי**. דכולהו הני קריין ולא כתיבין: **וכסינן ולא קריין נא דיסלה**. דנעמן:

כתיב תעבדו אחר. והיינו עיטור

שמעטרין הדיבור דהכי משמע יפה: **קדמו שרים אחר נוגנים**. ולא כתיב אחר נוגנים קדמו שרים: **לדקק כהרי אל** ולא כתיב כהרי אל דקדקן. דהכי מסתבר טפי ובדווקא משמע: **איש דכאשר ישאל איש בדבר האלנים**. באחיתופל כתיב: **באים דונבנתה**. [קרי ולא] כתיב: **נה דפליטס**. שניהן כחוצין צירמיהו: **את דהגד הוגד אלי**. דכולהו הני קריין ולא כתיבין: **וכסינן ולא קריין נא דיסלה**. דנעמן: זאת

שמעטרין הדיבור דהכי משמע יפה: **קדמו שרים אחר נוגנים**. ולא כתיב אחר נוגנים קדמו שרים: **לדקק כהרי אל** ולא כתיב כהרי אל דקדקן. דהכי מסתבר טפי ובדווקא משמע: **איש דכאשר ישאל איש בדבר האלנים**. באחיתופל כתיב: **באים דונבנתה**. [קרי ולא] כתיב: **נה דפליטס**. שניהן כחוצין צירמיהו: **את דהגד הוגד אלי**. דכולהו הני קריין ולא כתיבין: **וכסינן ולא קריין נא דיסלה**. דנעמן: זאת

כמו עני שכל ימות החול אוכל פת מריבה ובשבת אוכל בשר, הכי גרסינן מחילת חולי, ממון כך ממחיל לתלת, ואית דגרסי חולי משום (ורשבי"ם ב"ב קסוה). זה מקרא. לשון עבדי של חומש (מגילה ג.) אלו הפסוקים. היאך נפסקין (סו).

מוסף רש"י

כמו עני שכל ימות החול אוכל פת מריבה ובשבת אוכל בשר, הכי גרסינן מחילת חולי, ממון כך ממחיל לתלת, ואית דגרסי חולי משום (ורשבי"ם ב"ב קסוה). זה מקרא. לשון עבדי של חומש (מגילה ג.) אלו הפסוקים. היאך נפסקין (סו).

תוספות

בהן שכר שימור. שכר פיסוק טעמים דאורייתא. ואסור ליעול שכר עליהם: אלו הפסוקים. מקום שהפסוק מייחס עט: ואמרי לה אלו המסורות. מאן דאית ליה פיסוק טעמים לאו דאורייתא מפרש אלו המסורות מסורות ומיירות: מקרא סופרים אריין. [שמשתנין] כגתמתחא חזק קטן שמיה מנרים: עיבור סופרים. דלכאורה משמע דלחבר תעבדו וסגריה ואחר תעבדו וכן אחר תאסף ואחר מתקנר אחר נוגנים ואחר משמע: פרת דבלבתו. להשיב ידו בנהר פרת פרת אינו כחוצ ומקרא: איש דבאשר ישאל איש בדבר האלנים איש קרי ולא כתיב: באים דונבנתה. הנה ימים באים ונבנתה באים קרי ולא כתיב: את דהגד הוגד. הגד הוגד לי את אשר עשית: אלי דהגורן. אלי אם לא: נא דייסלה. נענמן:

מסורת הש"ם

א) [כתובות קי: ב"ב קמו. סנהדרין קה]. ב) מגילה ג.א) [נעניקן ערך עטרי ד ממנה פי' הגון מלדן]. ד) [מס' סופרים פ"ו ה"ח]. ה) [ז"ל אחר ד"ה הלכה].

תורה אור השלם

- ויקראו בספר בתורת האלהים מפרש ישום שכל ויבינו במקרא: תמימה ח ח
- ואקחה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעבדו כי על כן עברתם על עבדכם ויאמרו כן תעשה כאשר דברת: בראשית יח ה
- ויאמר אֲחִיךָ וְאִמְךָ תֵּשֶׁב הַצֵּדָר אִתָּנוּ יָמִים או עשור אחר תלך: בראשית כד נה
- נָקָם נִקְמָה בָּנִי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמּוֹדִינִים אֲחֵרֵי תֵּאֵסֵף אֶל עַמִּיקוֹ: במדבר לא ב
- קָדְמוּ שָׂרִים אַחֵר נְגִינִים בַּחוּץ עֲלֻמּוֹת תוֹפּוֹת: תהלים סח כ
- צִדְקָתְךָ בְּדִרְיֵי אֵל מִשְׁפָּטְךָ תִּתּוֹם רִבְּה אֲדָם וְבִקְהָה תוֹשִׁיעַ יְיָ: תהלים לו ז
- וְיַךְ דָּוִד אֶת הַדָּדִדָּעוּר בֶּן רִחִב מִלֶּךְ צוֹבֵה בְּלִבָּתוֹ לְהַשִּׁיב יָדוֹ בְּנֶהֱרַ פָּתָה: שמואל ב ח ג
- וַיַּצַּח אֲחִיהֶפֶל אֲשֶׁר יָעַן בְּיָמֵינוּ הָהֵם כְּאֲשֶׁר יִשְׂאֵל אִישׁ בְּדִבְרֵי הָאֱלֹהִים בֵּן כָּלִי עֲצָה אֲחִיהֶפֶל גַּם לְדָוִד גַּם לְאֶבְיָשֶׁל: שמואל ב טו כג
- הַהֵב יָמִים בָּאִים נָאָם יְיָ וְנִבְּנָתָה הָעִיר לִלִי מִמּוֹדֵל כְּנָנְאֵל שְׁעַר הַפָּנֶה: ירמיהו לא לו
- הִשְׁמִיעֵנוּ אֵל בָּבֶל רַבִּים כָּל דְּרָכֵי קִשְׁתְּךָ הָנוּ עָלֶיךָ סָבִיב אֵל יִהְיֶה לָּהּ פִּלְטָה שְׁלֹמוֹ לֵה פִּנְעֻלָּה בְּכָל אֲשֶׁר עֲשִׂתָה עֲשֵׂה לָּהּ כִּי אֵל יְיָ וְיָהּ אֵל קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: ירמיהו נ טט
- וַיַּעַן בְּעֵז וַיֹּאמֶר לָהּ הַגֹּד הַגֹּד לִי כָל אֲשֶׁר עֲשִׂיתָ אֵת חֲמוֹתְךָ אֲחֵרֵי מוֹת אִישֶׁךָ וְתַעֲבֹד אֲבִיךָ וְאֲפֹךָ וְאַרְצָן מוֹלְדֶתְךָ וְתִלְכִּי אֵל עִם אֲשֶׁר לֹא יָדָעְתָּ תִּמְלֹךְ שְׁלוֹשׁ: רות ב יא
- וְתֹאמַר אֲלֵיךָ כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַרְי אֵלִי רות ג ה
- וְתֹאמַר שֵׁשׁ הַשְׁעָרִים הָאֵלֶּה נָתַן לִי כִּי אָמַר אֵלִי אֵל תְּבוּאֵי רִיקָם אֵל חֲמוֹתֶי: רות ג יז
- לְדָבָר הַזֶּה יִסְלַח יְיָ לְעַבְדְּךָ כִּבּוּד אֲדָנִי בֵּית רַמּוֹן לְהַשְׁתַּחֲוֹת שְׁמוֹהָ וְהָאֵל נִשְׁעָן עַל יְדֵי וְהַשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רַמּוֹן בְּהַשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רַמּוֹן יִסְלַח יְיָ לְעַבְדְּךָ בְּדִבְרֵי מַלְכִּים ב ה יח